

سیر تحول ایوان در معماری ایران باستان از دوران ماد تا عهد ساسانی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۱۰/۰۶

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۱۲/۰۳

کد مقاله: ۱۹۱۹۵

مه‌دی رحمانی^{۱*}، محمدعلی کاظم زاده رائف^۲،
صبا میر دریکوندی^۳

چکیده

ایوان از دوره ی پیش از مادها تا عهد ساسانی، با خصوصیتی کم و بیش متفاوت، در سازماندهی فضاها، ارتباطات و ساختار نمای بناهای شاخص، به کار رفته است. استفاده از ایوان ستون دار از سده های نهم تا یازدهم پیش از میلاد، متداول بوده است. نمونه‌هایی از ایوان در خانه ها و کاخ های دوره ی هخامنشی در آپادانای شوش، پارسه و خانه های پارسوماش قابل بررسی اند. طاق زنی و ایوان سازی در هنر اشکانی را می توان در خانه های شهر نسا، شهر هترا و کاخ آشور مشاهده نمود. که نسبت به دوران پیش از خود به اوج رسیده است. ساخت ایوان در معماری درباری و دینی ساسانیان نیز رواج داشته و گنبدخانه با تهرنگ چهارگوش نیز به ایوان افزوده شده و در کلیه بناهای مهم این دوره نمود یافته و عناصر معماری دیگر را تحت الشعاع خود قرار داده است. در این مقاله سعی شده، سیر شکل گیری کالبدی ایوان در دوران ایران باستان، بالاخص در عهد مادها، هخامنشیان، پارت ها و ساسانیان مورد بررسی و تحلیل قرار گیرد. در این پژوهش از شیوه ی تحقیقی، توصیفی تحلیلی استفاده شده و گردآوری مطالب از منابع کتابخانه ای مراکز علمی و دانشگاهی و بسایت های اینترنتی علمی پژوهشی مرتبط با موضوع تحقیق، انجام گردیده است.

واژگان کلیدی: ایوان ستون دار، ایوان طاق دار، کاخ ایوان دار، مقابر صخره ای، معماری ایران باستان

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد مهندسی معماری مؤسسه آموزش عالی جهاد دانشگاهی خوزستان، اهواز، ایران
mehdirahmani7060@yahoo.com

۲- عضو هیأت علمی گروه آموزشی مهندسی معماری مؤسسه آموزش عالی جهاد دانشگاهی خوزستان، اهواز، ایران

۳- مدرس مدعو گروه آموزشی مهندسی معماری مؤسسه آموزش عالی جهاد دانشگاهی خوزستان، اهواز، ایران